Lähettäjä: "Aittoniemi Eeva (OM)" <eeva.aittoniemi@om.fi>
Päivämäärä: 13.2.2018 17.30 (GMT+02:00)
Saaja: Tuokila Marja <Marja.Tuokila@eduskunta.fi>, Monto Mikko <Mikko.Monto@eduskunta.fi>
Kopio: "Jääskeläinen Jaana (OM)" <jaana.jaaskelainen@om.fi>
Aihe: E 105/2017vp Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2018, vastauksia esitettyihin kysymyksiin

Hei,

valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiaa koskevassa kuulemisessa tänään lakivaliokunnassa esitettiin kysymyksiä, joihin oikeusministeriöltä pyydettiin aikataulusyistä kirjallisia vastauksia. Esiin nousi kysymyksiä tasa-arvoasioista, sukupuolinäkökulmasta esim. ihmiskaupassa sekä naisiin kohdistuvasta väkivallasta, sekä EU- että EN- kontekstissa. Lisäksi valiokunnassa esitettiin kysymys Suomen EN-puheenjohtajakauden teemoista. Oikeusministeriö vastaa oman toimialansa näkökulmasta seuraavasti:

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa yhteiset arvot on nostettu keskeisistä vaikuttamiskohteista ensimmäiseksi. Euroopan unionin yhteiset arvot on kirjattu SEU-sopimuksen 2 artiklaan. Sen mukaan unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina.

SEU 2 artiklassa todetaan lisäksi, että nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo.

Myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 23 artikla suojaa naisten ja miesten välistä tasa-arvoa.

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa yhdeksi vaikuttamiskohteeksi nostetaan esiin joustava ja tasa-arvoinen työelämä sekä sosiaalinen ulottuvuus (s. 13). Osiossa esiin nostetut tavoitteet kuuluvat STM:n ja TEM:n toimialaan.

Naisten oikeudet oli EU:ssa vuoden 2017 perusoikeuskolloquimin pääaihe. Konferenssiin osallistui yli 400 osallistujaa ja se koostui yhdeksästä korkeatasoisesta paneelikeskustelusta, joissa käsiteltiin naisten oikeuksia kolmesta eri näkökulmasta; naisten äänen kuuluminen, tasavertainen osallistuminen työhön ja politiikkaan sekä naisiin kohdistuva väkivalta. Ministeri Häkkänen osallistui keskusteluun komission varapuheenjohtaja Timmermansin kutsusta ja puhui naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisen tärkeydestä.

Myös OSA-neuvostossa joulukuussa 2017 annetut neuvoston päätelmät käsittelivät naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Päätelmissä neuvosto vahvisti sitoutumisensa naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseen ja poistamiseen. Neuvosto myös kehotti jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole liittyneet ns. Istanbulin sopimukseen, tekemään näin. Toukokuussa 2017 neuvosto hyväksyi UM:n toimialaan kuuluvat päätökset Istanbulin sopimuksen allekirjoittamisesta.

EU:n perusoikeuskirjan 5 artikla kieltää ihmiskaupan. Komissio antoi 4.12.2017 tiedonannon EU:n ihmiskaupan vastaisen strategian seurannasta sekä toimista ihmiskaupan vastaisen toiminnan jatkamiseksi (COM 2017, 728 final). Komission tiedonannossa tunnistetaan selkeästi lakivaliokunnassa esiin nostettu ilmiön sukupuoliulottuvuus. Komissio toteaa, että ihmiskaupan yleisimmäksi muodoksi on toistuvasti raportoitu sen harjoittaminen seksuaalista hyväksikäyttöä varten, ja sen uhrit ovat pääasiassa naisia ja lapsia. Komissio muistuttaa, että sekä Euroopan muuttoliikeagendassa että Euroopan

turvallisuusagendassa EU on vahvistanut sitoutumisensa ihmiskaupan ehkäisemiseen ja torjumiseen sekä uhrien oikeuksien suojelemiseen, ottaen huomioon erityisesti ihmiskaupan kohteina olevien naisten ja lasten haavoittuvuuden. Ihmiskauppa on myös rikosuhkien painopistealue vuosien 2018-2021 järjestäytynyttä ja vakavaa kv.rikollisuutta koskevassa ns. toimintapoliittisessa syklissä. Oikeudelliset puitteet ihmiskaupan torjumisesta ja uhrien suojelemisesta on annettu direktiivissä 2011/36/EU. Komission joulukuisessa tiedonannossa luetellaan lukuisia ensisijaisesti ei-lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, joita tulevina vuosina painotetaan. Nämä koskevat erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden verkostojen torjunnan tehostamista (liiketoimintamallien hajottaminen, ihmiskauppaketjun katkaiseminen); ihmiskaupan uhrien oikeuksien parempaa toteutumista (ml. yhteistyö EU:n tasa-arvoinstituutin ja EU:n perusoikeusviraston kanssa) sekä ihmiskaupan torjumista koskevien sisäisten ja ulkoisten EU-toimien parempaa koordinaatiota. Komissio tukee myös EU-rahoitusohjelmien kautta ihmiskaupan torjunnan tavoitteita ja painopisteitä sekä hankkeita, ottaen erityisesti huomioon ilmiön sukupuoliulottuvuuden, riskialttiit ryhmät ja riskialttiit alat. Suomessa OM:n yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti (HEUNI) on toteuttanut ja toteuttamassa useita EU-rahoitteisia hankkeita näissä kysymyksissä.

Suomen puheenjohtajuus Euroopan neuvostossa ja Suomen puheenjohtajuus Euroopan unionissa seuraavat toisiaan. Kuten valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa todetaan, EU-vaikuttamisstrategiassa esiin nostettuja yhteisiä eurooppalaisia arvoja edistetään paitsi EU:ssa myös Suomen puheenjohtajakaudella Euroopan neuvostossa. EN-puheenjohtajuuden valmisteluja ja sen toteuttamista koordinoi ulkoministeriö. Keskeisiä ajankohtaisia ja Suomen pitkän linjan tavoitteisiin liittyviä teemoja Euroopan neuvoston puheenjohtajakaudella ovat EN:n ihmisoikeus- ja oikeusvaltiojärjestelmän tukeminen ja puolustaminen, tasa-arvo (ml. naisiin kohdistuva väkivalta), osallistuminen ja avoimuus sekä nuoret ja radikalisoitumisen ehkäisy.

Eeva Aittoniemi
Neuvotteleva virkamies/Konsultativ tjänsteman/Ministerial Adviser
EU-koordinaatio ja kansainväliset asiat/EU-koordination och internationella ärenden/EU Coordination and International Affairs
Oikeusministeriö/Justitieministeriet/Ministry of Justice
Puh./Tel. +358 2951 50170
Mob +358 40 749 0465